

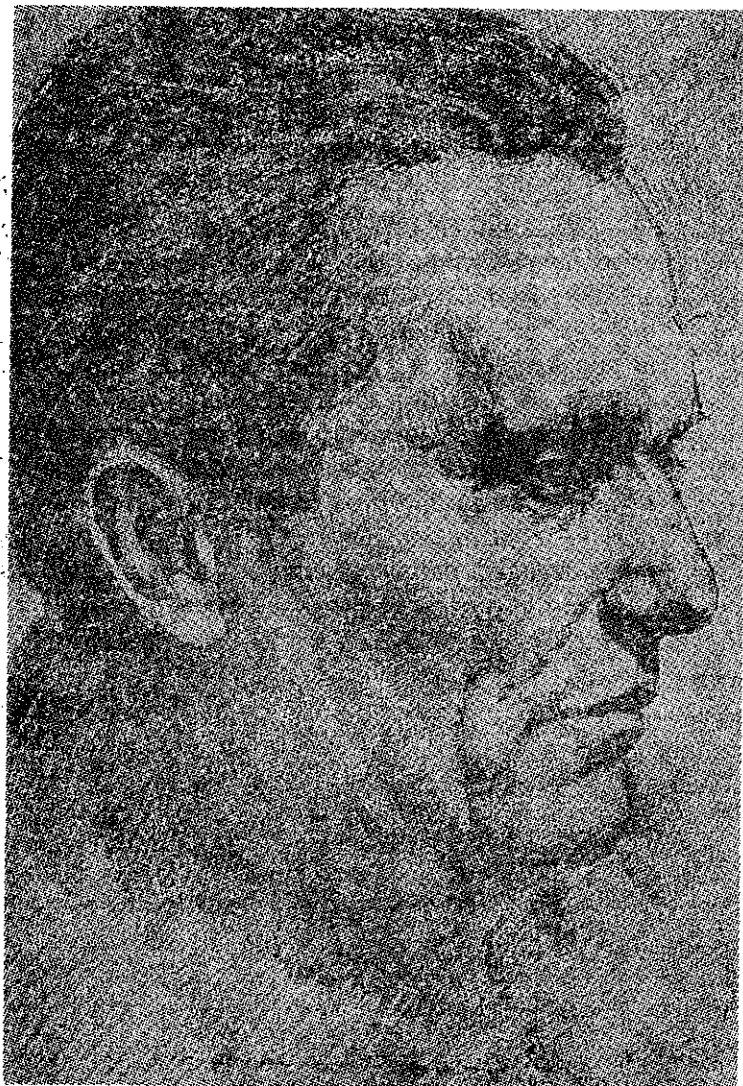
S a d r ž a j

Branko Miljković	3 Tito: Bratstvo i jedinstvo
Raka Levi	3 Dva dana — jedan dan
	5 Otvoreno pismo redakciji »Kadime«
	8 Vesti (iz zagrebačkog i sarajevskog kluba; letovanje u Pirovcu; Mala makabijada i dr.)
Velimir Kon	15 Teta Tamara više ne ljetuje!
Zoran Amar	17 Rečima
Ana Vučo	18 Matursko veče
Abdulah Sidran	19 Oni što prelaze
Olivera Đurašević	21 Sudbina
David Albahari	22 Šetnje pored reke
Jehuda Amihaj	27 Tugovanka
Mia Rajner	28 Nastanak, razvoj i funkcija sinagoga
Tatjana Cvejin	37 Na rubu kratera bodljikava žica
David S. Pijade	38 Žena i njene žrtve
Radjad Kipling	42 Ako
Petar Klajn	43 Jevreji nobelovci: Oto Majerhof
Miroslav Blagojević	45 Ženski kostimi marana
	49 Čudnovata priča Naftalija Herca Imbera
	52 Dečji kutak

Između stranica razbacane su talmudske poslovice

Posle brojnih odlaganja koja su pratila ovaj broj »Kadime«, došlo je još jedno — najtužnije od svih. Upravo smo zaključivali ovaj broj kada je stigla vest o smrti druga Tita. Zanemeli smo. Tišina je ponekad jača od svih reči. Teško je, zaista, pomisliti da on više nije sa nama, među nama, ali zato je veličanstveni oproštaj koji smo mu priredili u stvari ponovni susret sa njegovim veličanstvenim delom. Ono stoji i pred nama, jevrejskom omladinom — koja je deo šarolike i jedinstvene porodice jugoslovenske omladine, kao pravi pokazatelj puta kojim treba da koračamo u budućnost.

Redakcija



Marijan Detoni: TITO

BRATSTVO I JEDINSTVO

Ja očekujem od naših omladinaca i omladinki da će učiniti sve ono što žele ne samo njihovi roditelji, već i čitava naša socijalistička zajednica, to jest da budu vjerni čuvari tekovina naše velike revolucionarne borbe. Naročito želim da gaji jednu od najvećih tekovina naše revolucije — bratstvo i jedinstvo, i da ga dalje učvršćuje. Jer, bratstvo i jedinstvo naših naroda je zaloga i naših budućih pobjeda, garancija da ćemo savladati sve teškoće koje stoje pred nama.

Vama, mladima stavljam na srce: dajte, učinite sve da naša socijalistička zajednica bude što čvršća, da vlada ljubav među narodima, da se razvija najveća saradnja među ljudima. Na vama je upravo ta obaveza.

(Tito, 25. maja 1969)

Branko Miljković

DVA DANA — JEDAN DAN

Jedan veliki dan odbio je da se razlikuje od ostalih dana.

Taj dan je praznik jednog imena, jedne reči i svega što ona znači.

TITO.

Dovoljno je izgovoriti to ime pa čuti u sebi sve ono što nam je on bezbroj puta ponovio. Ni on sam ne može reći više od onoga što znači ta jednostavna reč — TITO. Ona je postala sinonim slobode, nade i mira. To više i nije ime jednog čoveka, to je ime celog jednog naroda, svih nas.

To ime krije u sebi sve čemu nas je on naučio.

A učio nas je slobodi.

Naučio nas je kako da se njome koristimo, kako da budemo dostojni nje. Ukazivao je prstom na one koji ne znaju da upravljaju svojom slobodom, koji je koriste protiv drugih izneveravajući njenu suštinu. Shvatili smo da sloboda obavezuje. Shvatili smo da onaj ko je zloupotrebi toga trenutka postaje iznutra neslobodan. Shvatili smo da je u prirodi slobode da se ne može zloupotrebiti.

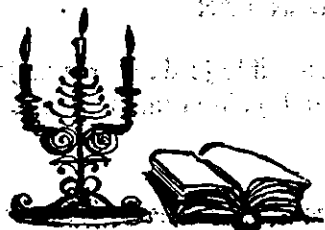
I slobodu je učio njenim dužnostima.

Zadatak slobode je jedan jedini: da ne spava. Pitanje slobode je pitanje svesti. Biti slobodan znači biti svoj.

Učio nas je nadi.

Naučio nas je da istinska nada nije ona koju rađa strah i očajanje. Nada je budnost čoveka u čoveku. Prava nada je razboritost koja usmerava ljudsku delatnost. Naučivši nas pravoj nadi, on nas je naučio da stvaramo budućnost od onoga što nam je pri ruci.

(22. maja 1960)



OTVORENO PISMO REDAKCIJI »KADIME«

Poštovana redakcijo,

Ovaj dopis počinjem oštro i nastojću da britkost zadržim do kraja. Pokušaću ne samo da kritikujem, nego i da dam neke sugestije. Koliko ću u tome uspeti zavisi od mnogočega, ali se nadam da će saradnici, sadašnji i budući, iz njega izvući neke zaključke koji bi im mogli pomoći u daljem radu. Naime, stalno se apeluje na to da se priloge šalju u što većem broju, a odziva nema. Pri tome je glavni izgovor (ako se ono »nema u vremena« izostavi) da su ideje presahle, ako ih je uopšte i bilo. Isto tako pretpostavljam da će ovo pismo podstaći neku vrstu diskusije na stranicama »Kadime«.

Predammomise nalaze poslednja četiri broja časopisa jevrejske omladine Jugoslavije. Broj 37 zaključen još 15. februara 1977, 38 — 15. jula 1977, 39 — 15. marta 1978, i na kraju, jubilarni četrdeseti — 15. aprila »ove godine« (moja je jedina nada da će broj 41 izaći pre januara; pa ispravka: »prošle godine« neće biti potrebna). Šta da se kaže o broju stranica časopisa? Sa 64 spao je na 52; pa na 42, da bi na kraju opet porastao na 56, što je posledica višemesečnog (13) i slovima: trinaest) prikupljanja materijala i priloga.

Da li na osnovu četiri broja mogu da se donesu neki zaključci? Veliko je to pitanje, ali ta četiri broja ipak odslikavaju rad omladinske zajednice u toku dve i po godine. Zato, pišući o »Kadimi« moram stalno da pravim digresije i na račun klubova i rada u njima, jer su, smatram, jako povezani. Bojim se da ne bi bilo dobro i dalje čekati, mada i ovo pismo verovatno dolazi sa za-kašnjenjem.

Počću od poslednje strane, jer se tamo, možda, nalaze najvažniji podaci o listu. »Godišnja pretplata« je bila 5, sada je 20 dinara. To i nije tragično, koliko je tragično pitanje same egzistencije »godišnje pretplate« ako se izda samo jedan primerak godišnje. Pored tehničkih urednika koji su stalno menjali, njih četvorica, broj saradnika koji su učestvovali na pripremi brojeva spao je sa deset, za broj 37, na osam; za 38 i 39, pa onda samo na četiri u poslednjem broju. Da li to znači da »Kadimu« sprema kako ko, stigne ili ako nema »pametnija posla«? Neka imena su tu već gotovo ustaljena, i mislim da tim izuzecima treba da se zahvali za to što »Kadima« uopšte izlazi. Ko su ti što se, izgleda, osećaju već prestareli za omladinski list ili kojima je važnija neka trač-partija, ili nekoliko sati protraćenih uz kup

»ŽAK«, od jedne društveno korisne aktivnosti kao što je priprema jednog i, nažalost, jedinog lista jevrejske omladine Jugoslavije? Ovde će se oni »penzionisani« osetiti pogođenim i reći: »A gde su ta mlada i nova pokoljenja što treba da naslede sve to?«. Neka se mnogo ne busaju — oni sami su krivi za to što njih nema.

Da li je ikada na listovima »Kadime« objavljeno kada se održavaju sastanci uredništva i da li je svima pristup dozvoljen? Da li je, opet, nekad objašnjeno kako ta famozna »Kadima« nastaje? Da nema tu slučajno nekih »malih zelenih« koji to sve sami sređuju? Komisija za rad sa omladinom je sve preuzela na sebe; da li je ona sposobna i da li može da obavlja dva posla u isto vreme? Da li je ta ista komisija našla za shodno da objasni principe na kojima radi, kako se bira, ko dolazi? I još jedno pitanje: koliko ljudi od onih koji dolaze u klubove i na letovanja zna ko je predsednik te iste komisije? Kako ta ista komisija saraduje sa Savezom jevrejskih opština Jugoslavije? Da li je pošteno sve to držati u nekoj tajnosti ili uvijeno u neki oblak tajanstvenosti, ili pak sve to treba da se pripíše nemarnosti ili, možda, jednostavno nezainteresovanosti okoline? Ne verujem da čitaoci ne bi bili zainteresovani da čuju ko ih predstavlja na važnim sednicama naše zajednice i čija je reč predstavljala već oko hiljadu mladih. A tek o tome KAKO ih je taj dotični predstavljao i šta je tom prilikom rekao? Mislim da su svi ne samo zainteresovani, nego i dužni da znaju šta se o njima samima odlučuje, a »Kadima« kao časopis jevrejske omladine Jugoslavije jedini je medijum koji o tome može i treba najzvaničnije da obavestuje.

Izgleda da nam je u proseku naša najsavremenija problematika osuđena na jedan članak po časopisu, što iznosi jednu do dve strane godišnje. Izgleda da mi zaista nemamo probleme o kojima bi trebalo javno da govore pozvani i oni koji se sami osećaju sposobnim o tome da kažu svoju mišljenja. U poslenjem broju Dejan Dizdar je pisao povodom neodržanih seminara; u prethodna dva broja vodila se polemika oko pitanja »Jevrejin ili ne«; u 37. broju Paja je pisao o tome kako nas WUJS vidi i kakvi smo. Zar su nam to jedine savremene teme za ove dve i po godine? Mnogo se zavaravamo ako mislimo da nam oni »Izveštaji iz klubova« daju jasnu i pravu sliku o tome šta se danas u klubovima radi. Šta znači ta »AKTIVNOST« jednog kluba? Da li je neko aktivan ako svake nedelje, ili utorkom ili četvrtkom, odvoji malo vrmeena tek da bi popričao ili odigrao pariju karata sa onima koje tu zatekne? Da li se nešto tu radi u stvaralačkom smislu? Toličke stvari leže po muzejima, na ulicama, u sećanjima

starih kojih sve manje ima, i polako nestaju. Zar nam tu ne leži zlatni rudnik ideja, tema i mogućnosti da se o svemu tome nešto uradi, negde potrči i spase od zaborava dok još nije kasno?

Izveštaja sa seminara i kongresa ima šest, ali su svi čisto putopisnog karaktera. Da li smo slali prave ljude na te RADNE sastanke ili samo TURISTE? Da li se nešto posle tih seminara promenilo u radu naših klubova?

U međuvremenu, održana su tri letovanja. Ona su ocenjena, što se kulturnog rada na njima tiče, na sastancima raznih komisija, bolje ili gore, ali da li je »Kadima« zabeležila i ta zvanična mišljenja, pored onih koji, opisujući svoje utiske, daju neupućenom čitaocu jedino mogućnost da nasluti kako je bilo ono »ozbiljno«? Ovog leta se radilo u dve grupe i obe su bile književne. Zar nije moglo da se nešto sačuva i preneše na listove ovog časopisa. Bar jednom nedeljno, na tim letovanjima održavaju se jako zanimljivi razgovori, predavanja, diskusije, Zar oni koji nisu mogli da letuju u Pirovcu ne treba ništa da saznaju o tome šta je pametno (i ono drugo) tada rečeno? Svaki put kada se povede reč o kulturnom programu jednog letovanja pazi se da se slučajno ne priča o »onim istim stvarima«, a to što se ljudi menjaju svake godine, što nam generacije stasavaju u znanju ili neznanju svoje istorije ili kulture i tradicije, nikog nije nateralo da da neki uvod ili podstrek na rad. Isto tako mogao se dati kraći ili duži pregled svega urađenog i obrađenog po grupama, sastancima, diskusijama i predavanjima.

Od 215 stranica koje sada leže predamnom veliki, po mom mišljenju: suviše veliki deo sačinjava tekst, a svega 20 stranica, ili jedna destina, su fotografije (ovoga puta nećemo o njihovom kvalitetu). I sada, od tih dvadeset stranica fotografija, svega dve-tri su naše, one koje smo sami slikali na letovanju, na susretu u klubu, na proslavi nekog od naših praznika. Zar nema mladih ljudi koji sve to stalno beleže na celuloidnoj traci? Zar ne bi moglo da se pored, za svaku pohvalu dobrog konkursa za priču, čijeg smo pobednika pozdravili u prošlom broju, organizuje i konkurs za najbolju fotografiju sa letovanja (ili nešto slično)? Zar nam ne bi bilo lepo, kada kroz koju godinu ponovo uzmemo Kadimu u ruke, da se setimo onih dragih i dobro poznatih lica koja bi nas podsećala na stara dobra vremena.

Pitanja je bilo puno. Kamo lepe sreće da bude i odgovora, a još lepše bi bilo da se i nešto pokrene.

Ovim ne želim nekom nešto da prebacujem, jer sam i sam jedan od onih ocrnjenih krivaca, ali mi se čini da se ljudi lakše odluče da nešto kažu i učine ako ih nešto ili neko (što oštrije — to delotvornije) na to podstakne. Rukavicu sam vam bacio, čekam odgovor.

Raka Levi



VESTI

Mala makabijada 1—4. maja u Supetru

Program Male makabijade sastavila je Komisija za rad sa omladinom sredinom aprila i svim opštinama poslate su kopije programa, tako da je svaki učesnik bio upoznat sa planiranim aktivnostima pre polaska. Tokom prvog prepodneva skupilo se 67 učesnika. Posle podne je održan radni sastanak sa sledećim dnevnim redom:

1. Dogovor o vaspitačima za I smenu
2. Kulturni program II smene
3. Seminar u Izraelu (dogovor oko termina za odlazak i za pripremni seminar)

Prisutnima se prvo obratila drugarica Agica Bezinović zaželivši nam dobrodošlicu i prijatan boravak. Između ostalog, predložila je da se Mala makabijada svake godine održava u Supetru. Svi su se jednoglasno složili da je mesto idealno, samo su sobe bile hladne, pa je potrebno promeniti hotel.

Kao predsedavajući, predstavila sam Silviju Rosi iz Rima koja je ukratko objasnila svoj posao i ponudila nam pomoć i saradnju. Predloženo je da se, ako je moguće, organizuje neka vrsta seminara iz »grupe dinamike« za vreme II smene. Na taj način bi najviše omladinaca upoznalo novije metode rada u drugim jev-

rejskim zajednicama, i možda se zainteresovala da nastavi »obuku« na nekom od mini seminara koji bi mi zajedno sa Italijanima organizovali, ili bili njihovi gosti.

Analizirajući prošlogodišnji kulturni program u drugoj smeni svi su se saglasili da nastavimo rad u obliku proučavanja knjiga sa jevrejskom tematikom. Takođe je pokazan veliki interes za kurs ivrita.

Što se tiče seminara u Izraelu, svima bi najviše odgovarao termin posle II smene (5 avgust), jer u septembru svi imaju obaveze.

Učesnici su se složili da je neophodno da se, pre odlaska u Izrael, u Beogradu održi dvodnevni pripremni seminar.

Narednih dana održana su sportska takmičenja. Takmičili smo se u fudbalu, boćanju, šahu, mini-golfu i stonom tenisu. Pored toga, nezvanično smo se nadmetali u vožnji biciklom, tenisu i vožnji sandolina. Večernji programi nisu bili predviđeni (zbog čega su neki učesnici žalili), pa smo improvizovali takmičenje u pantomimi. Poslednjeg dana pobednicima su svečano podeljene diplome, dok je pehar pripao sarajevskom klubu.

Sudeći po broju učesnika i pokazanim aktivnostima zaključila bih da je susret uspeo, uz primedbu da bi već naredne godine trebalo posvetiti više pažnju organizaciji i sistemu takmičenja.

Vanda Bruner

Seminar u Creil-u kod Pariza

Association of Jewish Community Centers organizovalo je seminar za omladinske aktiviste sa temom »Simboli u judaizmu«. Nažalost, nije bilo dovoljno vremena da se sasvim obradi zadata tema (verovatno bi i dve godine bile malo), ali smo maksimalno koristili sva tri dana koja su nam bila na raspolaganju. Poslednjeg dana se ništa nije radilo jer je bio šabat, ali smo tada sumirali rezultate rada, kritikovali šta nam se nije sviđalo i hvalili šta je bilo dobro u organizaciji. Iz Jugoslavije smo išli Srđan Matić (Zagreb) i ja (Beograd), a tamo smo se sreli sa 60-tak predstavnika iz skoro svih evropskih zemalja.

Rad seminara odvijao se u tri grupe: audiovizuelna, koju je vodio Haim Azses (mnogi se sigurno sećaju sjajnog seminara koji je on vodio u Beogradu, pre nekoliko godina); izraelski plesovi, i grupna dinamika, u kojoj sam ja učestvovala. Impresionirana sam mogućnostima koji pruža ovaj vid rada. Nadam se da će